

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

IV. De vana Observantia, ejúsque speciebus, & gravitate.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

tatione, vulturis occurfu, corrigiæ ruptione, & hujusmodi vanitates, excusari possunt à culpa mortali; quia non firma fides, sed vana tantum formido eis tribuitur.

QUÆSTIO IV.

De vana Observantia, ejusque speciebus, & gravitate.

Vana Observantia, quid?

29. **C**ONCL. I. *Vana Observantia* est superstitio, qua adhibentur media inutilia ad aliquid præstandum, vel impediendum, ad quod à Deo vel natura nullam virtutem habent: uti contingit, quando quis medijs inutilibus contendit acquirere bona temporalia, sanitatem, vel scientiam; aut quando aliquibus verbis intendit alligare dæmonem, eumque includere in annulo, vase; aut cum quis mittit chirographum animalibus noxijs, vel eis litem mover, ut illa expellat; aut cum quis certis schedulis, vel verbis, à globorum ictibus immunem sese reddere satagit, & hujusmodi. Ita Doctores communiter.

Et quomodo distinguatur à Divinatione?

30. Cæterum dicta vana Observantia distinguitur à Divinatione, quod hæc circa speculativam occultorum, aut futurorum effectuum cognitionem versetur; illa verò ad opus aliquod præstandum, vel impediendum tendat, utputà ad obtinendam corporis sanitatem, thesauri absconditi inventionem, & quidem per pactum aliquod cum dæmone, ut dictum est.

Ejus tres sunt species; quæ?

31. **C**ONCL. II. Vanæ Observantiæ tres sunt species, nempe *Ars notoria*, *Observantia sanitarum*, & *Observantia eventuum*; ad quas species cæteræ sunt revocandæ, sive cum expressa, sive cum tacita, seu implicita dæmonis invocatione fiant. Ita rursus communis; idque amplius patebit ex dicendis discurrendo de singulis. Unde fit

Ars notoria, quid?

32. **C**ONCL. III. *Ars notoria* est, cum per preces quasdam verborum ignotorum, inspectiones certarum figurarum, & alia hujusmodi media prorsus inutilia, expectatur scientia infusa quarundam rerum absque alio labore. Hac arte utuntur Anabaptistæ, dum sumpto poculo suæ Cœnæ in instanti aliquando scripturarum antea omnino ignotarum scientiam consequuntur, dæmone indubiè eam suggerente, vel per os ipsorum loquente, ipsosque sic dementante, ut s. Scripturas se intelligere putent.

33. **C**ONCL.

33. CONCL. IV. Observantia sanitarum est superstitio, qua adhibentur media inania & inutilia ad sanandos morbos hominum, vel brutorum: ut contingit, dum ad sanitatis conservacionem, recuperationem, vulnerum sanationem, dolorum mitigationem, ab hostibus, globorumque ictibus protectionem, atque immunitatem, & hujusmodi, adhibentur verba, signa & cæremonia, quæ nec ex Divina institutione, nec à natura ad id vires ullas habent. Ita passim Doctores. Sed quia res quàm plures habent varias virtutes naturales, non rarò hominibus ignotas, hinc

34. Quæres, quo pacto dignosci possit hæc species vanæ Observantiæ? Resp. cum Filiucio *tomo 2. disp. 24. c. 6. n. 158.* & aliis, id potissimum ex sequentibus circumstantiis agnosci posse. I. Si adhibeantur verba ignota, aut characteres ignoti: talia enim implicite referuntur ad dæmonem ea instituentem, atque intelligentem. II. Si inferantur aliqua falsa, apocrypha, aut minus certa: ut quòd Christus habuerit febres, spasnum, &c. III. Si causa applicetur improporcionata ad effectum, vel in loco valde distanti à passo. Idem dicendum de ijs, qui adhibent verba, signa, cæremonias, imagines astronomicas, & similia, ad obtinendam sanitatem, ad quam tamen procurandam nullam ex se vim habent: unde necesse est, quòd hanc habeant aliunde; non quidem à bonis Angelis, vel à Deo, cum id legitime non constet, imò per Prælatos Ecclesiæ prohibeatur, atque per Theologos & Concionatores concorditer negetur; ergo eam haberi ab arte diabolica, præsumendum est. Et ex his regulis innumerè casus in praxi possunt resolvi, quorum plurimos refert Gobat *trakt. 11. Theol. Experimentalis, parte 4. de Superstitionibus.*

35. CONCL. V. Observantia eventuum, quæ est tertia species vanæ Observantiæ, contingit, quando fortuito aliquid accidit vel occurrit, ex quo homo sibi, vel alteri aliquid prosperi, aut adversi coniectat, indeque suas actiones moderatur: ut si v.g. egredienti domum occurrat lepus; aut is picam picitantem audiat, & inde malum sibi augurium præfagiens, domum revertatur. Hæc vanæ Observantiæ species Divinationi, *Quest. præced. explicatæ*, valde vicina est: differt tamen ab ea per hoc, quòd in ista vana Observantia principaliter intendatur directio operationum, & quidem ex signis fortuito occurrentibus, aut incidentibus; in Divinatione autem signa ex proposito quærantur, & adhibeantur, & quidem eâ principaliter intentione, ut noticia acquiratur futurorum, aut occultorum.

Vana Ob-
servantia,
omnesque
species ejus
sunt peccati
mortale.

36. CONCL. VI. Hastenùs explicata vana Observantia, & singulæ tres ejus species, ex genere suo sunt peccatum mortale. Ita omnes Doctores. Ratio est clara: quia continent aut expressam, aut saltem implicitam societatem, pactumque cum dæmone, ejusque auxilij invocationem, utpote à quo vel scientiæ infusio, vel curatio morborum, aut operum nostrorum directio expectatur.

Nisi excuset
ignorantia
&c.

37. Addunt tamen Bonacina *cit. disp. 3. q. 5. p. 4.* Lessius, Valentia, Sanchez, Herincx, alique communiter, homines simplices sæpiùs à peccato mortali excusari ratione ignorantia, aut bonæ fidei, quia nihil mali in his contineri putant: cum ab hujusmodi hominibus non tam facilè semper illud apprehendatur. Insuper tradit Filliucius *disp. 24. num. 161.* etiam peccatum tantùm veniale committi, si id fiat ex intentione dandi operam ejusmodi vanitatibus, non tanquam efficacibus, sed ex quadam levitate: ut si quis semel anulum moveri sinat super filum, idque joco faciat, & ad experiendum effectum causâ curiositatis.

Licitum ta-
men est, ge-
stare Agnos
Dei, Cruces
&c.

38. CONCL. VII. Nihilominùs licitum est, gestare Agnos Dei, Evangelium S. Joannis, Cruces benedictas, & hujusmodi res spirituales atque sacratas, ad sanitatem recuperandam, vel contra maleficia præservandam, similisque effectus consequendos. Ita D. Augustinus *Tract. 7. in Joannem*, & tenent Catholici unanimitè: dummodò talia debitâ cum reverentiâ atque fiducia in Deum gestentur, & nulla conditio superstitiosa superveniat propter adjunctam spem in modo scribendi, portandi, appetendi, aut aliâ loci vel temporis inani observatione, ad Divinum cultum, reverentiâque, minimè pertinente.

Consuetu-
dines ali-
quid faciē-
di, vel omit-
tendi cer-
tis Festis,
an dam-
nandæ?

39. Utrùm autem damnandæ, vel excusandæ sint quædam consuetudines, quibus nonnulli aliquid facere, vel omittere solent certis diebus Festivis, distinguendum est. Si enim hæc faciant, ut se magis excitent ad precandum propter diem Sancto dedicatum, vel propter affectum, quem specialiter habent erga Sanctum, à quo opem & auxilium sperant, non committitur Superstitionis peccatum, saltem secluso scandalo, & aliâ pravâ intentione. Item non est superstitiosum, notare tempora, vel dies, quibus major vel minor influxus cælorum reperitur, seti quæ aptiora v. g. sunt ad certas herbas medicinales colligendas, atque ad sciendenda ligna, vel ad evitandam rerum corruptio-
nem

nem, &c. Hoc enim non excedit vires naturæ, atque quotidianâ experientiâ comprobatur.

40. Tandem, quando rationabiliter dubitatur, an effectus sit à causa naturali (multa enim sunt secreta naturæ, virtutesque arcanæ, doctissimorum etiam quandoque virorum ingenia subterfugientes.) Quando, inquam rationabiliter dubitatur, an hujusmodi effectus excedat vires causæ naturalis, præsumendum est, provenire à causa naturali. Bonacina *cit. q. 5. punct. 2. n. 9.* citans Lessium, Suarez, Sanchez, Layman, & alios. Ratio est: tum quia dubium explicandum est in mitiorem partem: tum quia multæ res naturales admirabili præfulgent virtute, plerisque etiam viris doctis incognitâ.

Quid in dubio, num effectus excedat vires causæ naturalis?

41. Quamobrem excusandi sunt illi, qui hujusmodi res, de quarum virtute naturali dubitatur, ad expellendum morbum adhibere intendunt, dummodò protestationem præmittant, adhibere intendunt, dummodò protestationem præmittant, nolle se effectum consequi, si aliqua subsit virtus ex quocunque pacto diabolico, & superstitioso. Secus dicendum, quando palam est, effectum excedere vires causæ naturalis; ac proinde certo, vel ferè certò constat, actum hujusmodi esse superstitiosum, seu rem vanam, & inutilem esse ad talem effectum: tunc enim subest malicia Superstitionis, cum adhibeatur medium inutile ad illum effectum. Neque in tali casu, ubi constat certò de inefficacia mediorum, prodest protestatio, cum sit contraria facto: nisi fortè id fiat aliâ intentione, nempe ad convincendum & confundendum dæmonem, non ad experiendum effectum.

Protestatio, quando excuset?

QUÆSTIO V.

De Magia, & Maleficio, aliisque huc attentibus.

42. Sciendum, quòd Magia communiter duplex distinguatur, una naturalis, & altera superstitiosa, seu diabolica. *Magia naturalis, naturalis est ratio quædam operandi mira, per causas naturales absque dæmonis opera. Hanc Magiam, etsi de se mala non sit, tamen ut periculosam, & sensim ad superstitiones manu-ductentem, passim censent Doctores esse cavendam: quia ingenia humana rebus curiosis & inutilibus implicat, magisque semper*

Magia naturalis, quid? Est periculosa.